

УДК 657.6

JEL Classification M40, M41, M42

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-2\(96\)-5-14](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-2(96)-5-14)

Olena VAKULCHYK¹

University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine

Valentyna VASYLIEVA²

University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine

Oksana KNYSHEK³

University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine

Methodical Approach to Determining the Quality of Accounting Data in Internal Audit

Abstract. Nowadays, information as a product of accounting should reflect more complex, global and rapidly changing business processes, ensuring the ability of management to respond to the challenges of economic life adequately. However, practice shows that the accounting system of enterprises often does not form the information adequate to modern conditions, which leads to its inconsistency with the needs of users and the loss of their confidence in the institute of accounting. Therefore, there is a need to implement effective control over the completeness and accuracy of accounting data. The purpose of the article is to reveal the methodical approach to determining the quality of accounting data by using the tools of the internal audit system, as well as to substantiate the relationship of thematic areas of internal audit with the relevant accounting registers. The algorithm of the internal audit of accounting data was given. The information sources were systematized for each group of objects of accounting (cash and cash documents, long-term and short-term loans, settlements, long-term and current liabilities, non-current assets and financial investments, expenses, income, equity and collateral). Auditing procedures were recommended, which should be selected and applied according to the characteristics of the audited objects and the technology of their accounting. Consistent adherence to the proposed methodical approach to the choice of analytical procedures of internal audit will ensure high-quality accounting data and financial statements. In addition, the level of their informativeness for making management decisions by external and internal users will increase.

Keywords: accounting, internal audit, primary documents, accounting registers, financial statements, reliability of information, management decisions.

Suggested Citation

Vakulchyk, O., Vasylyeva, V., Knyshek, O. (2022). Methodical Approach to Determining the Quality of Accounting Data in Internal Audit. *Oblik i finansi*, 2(96), 5-14. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-2\(96\)-5-14](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-2(96)-5-14)

¹ **Olena VAKULCHYK**, University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine.

ORCID 0000-0003-3229-9783

E-mail: zhuk@faaf.org.ua (*Corresponding author*)

² **Valentyna VASYLIEVA**, University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine.

ORCID 0000-0001-6145-4979

³ **Oksana KNYSHEK**, University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine.

ORCID 0000-0002-1463-582X

Методичний підхід до визначення якості бухгалтерських даних при внутрішньому аудиті

Анотація. В наш час інформація як продукт бухгалтерського обліку повинна відображати більш складні, глобальні та швидко змінювані бізнес-процеси, забезпечуючи здатність менеджменту адекватно реагувати на виклики економічного буття. Однак, практика свідчить, що облікова система підприємств часто не формує адекватного сучасним умовам інформаційного забезпечення, що призводить до його невідповідності інформаційним потребам, запитам й очікуванням користувачів та втрати їх довіри до інституту бухгалтерського обліку. Тому виникає необхідність в запровадженні дієвого контролю за повнотою та достовірністю облікових даних. Метою статті є розкриття методичного підходу до визначення якості бухгалтерських даних шляхом використання інструментарію системи внутрішнього аудиту, а також обґрунтування зв'язку тематичних напрямків внутрішнього аудиту з відповідними регістрами бухгалтерського обліку. Подано алгоритм здійснення внутрішнього аудиту бухгалтерських даних. Систематизовано інформаційні джерела щодо кожної групи об'єктів бухгалтерського обліку (грошових коштів та грошових документів, довгострокових та короткострокових позик, розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань, необоротних активів та фінансових інвестицій, витрат, доходів, власного капіталу та забезпечення зобов'язань). Рекомендовано процедури аудиту, які необхідно обирати та застосовувати у відповідності до особливостей об'єктів аудиту та технології їх обліку. Послідовне отримання запропонованого методичного підходу до вибору аналітичних процедур внутрішнього аудиту забезпечить високу якість даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Крім цього, підвищиться рівень їх інформативності для прийняття управлінських рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами.

Ключові слова: бухгалтерський облік, внутрішній аудит, первинні документи, облікові регістри, фінансова звітність, достовірність інформації, управлінські рішення.

Постановка проблеми. Як відомо, для всіх користувачів економічно-облікова інформація є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. При цьому в умовах діджиталізації управлінських процесів, і як наслідок, трансформації підходів до пошуку, фіксації та обробки облікових даних, зростає потреба в системному контролі за їхньою повнотою й достовірністю. Вирішення цієї задачі можливе на основі реалізації інструментарію системи внутрішнього аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вибору й реалізації аналітичних процедур при аудиті первинного, синтетичного, аналітичного обліку та фінансової звітності підприємства є важливим аспектом аудиторської діяльності. Останньому присвячені дослідження таких вчених як Н. Дорош [5], В. Дерій [4], О. Петрик [11], І. Пилипенко [10], В. Головач [2], М.І. Гордієнко [3], О. Рубитель [16], Н.В. Коцеруба [9], Н.С. Акімова та Т.А. Наумова [1], Т. Каменська [8] та інших. В цих публікаціях досліджуються питання організації аудиту, методів одержання аудиторських доказів, застосування аудиторських процедур в цілому.

Однак і досі проблемним аспектом залишається методичний підхід до визначення якості бухгалтерських даних системою внутрішнього аудиту та оцінки його впливу на управління підприємством.

Метою статті є розкриття методичного підходу до визначення якості бухгалтерських даних за допомогою системи внутрішнього аудиту та обґрунтування зв'язку тематичних напрямків внутрішнього аудиту з відповідними регістрами бухгалтерського обліку.

Методи дослідження. В процесі дослідження авторами використано загальнонаукові методи пізнання: поєднання абстрактного й конкретного, індукція, дедукція, аналіз та синтез.

Виклад основних результатів. Інститут внутрішніх аудиторів у Міжнародних стандартах професійної практики внутрішнього аудиту дає наступне визначення внутрішнього аудиту: незалежна, об'єктивна діяльність з надання впевненості та консультування, що має додавати вартості організації та покращувати її діяльність. Внутрішній аудит допомагає організації досягати поставлених цілей за допомогою систематичного, послідовного підходу до оцінки і підвищення ефективності процесів керування ризиками, контролю та корпоративного управління [6; 10].

Внутрішній аудит здійснює внутрішня аудиторська служба підприємства. Вона періодично здійснює перевірки та оцінює:

1) адекватність й ефективність заходів та системи внутрішньо-технологічного контролю;

Accounting

2) управління господарськими та фінансовими ризиками;

3) повноту, своєчасність і вірогідність фінансової та іншої звітності;

4) дотримання принципів і внутрішніх процедур обліку;

5) відповідність регулятивним вимогам [7].

Внутрішній аудит передбачає попередній контроль на стадії розгляду первинних документів, під час візування договорів, наказів, кошторисів. У такому разі внутрішній аудит претендує на роль профілактичного заходу. Поточний контроль здійснюється під час реєстрації господарських операцій та інвентаризації. Наступний контроль проводиться на стадії узагальнення й аналізу облікової та звітної інформації. Таким чином, внутрішній аудит є системним і суворо документованим, безперервним, універсальним (суцільним) процесом.

На підприємстві мають складатися графіки здавання звітів матеріально відповідальними особами, а також графіки передавання документів на автоматизовану обробку. Не менш важливо розробити проекти планів проведення інвентаризацій грошових коштів, матеріальних цінностей, розрахунків. При цьому пріоритетне значення надається розробці проекту плану проведення річної інвентаризації всіх статей балансу (як правило, станом на 1 жовтня відповідного року). Методичні прийоми внутрішнього аудиту можна визначити як сукупність способів вивчення законності, доцільності й ефективності господарських операцій для оцінки діяльності підприємства загалом [1].

Документування процесу внутрішнього аудиту слід вважати однією з найважливіших умов його кваліфікованого проведення, основною метою є підтвердження того, що він був проведений у відповідності до прийнятих принципів. Для документального оформлення результатів вивчення показників Звіту про фінансові результати (ф. № 2) доцільно розробити аналітичні таблиці, які можуть бути оформлені як робочі документи аудитора, а саме відомість перевірки відповідності даних Звіту про фінансові результати (ф. № 2) та Головної книги; аналітичну картку результатів перевірки відповідності облікових даних доходів та витрат Головної книги та реєстрів синтетичного обліку; зведену відомість відхилень, виявлених у результаті перевірки відповідності даних про доходи і витрати в Головній книзі та реєстрах синтетичного обліку [17].

Таке аналітичне дослідження полягає у вивченні поточного стану підприємства, його відхилень від запланованого рівня, а також виявлення чинників, що спричинили ці відхилення. Це є базою для прийняття аудитором обґрунтованих висновків, в яких потрібно відобразити: оцінку діяльності підприємства та його підрозділів, яку здійснюють зіставленням фактичних результатів із запланованими або за попередній період; виявлення можливих резервів, їх величини і місць виникнення, що дасть змогу класифікувати їх за ступенем важливості, рівнем управління та часом дії; чітке формулювання проблем на основі вивчення

чинників будь-яких відхилень для подальшого їх розв'язання. Складність аналітичних процедур окупається ефективністю [17].

Внутрішній аудитор має допомагати керівництву ефективно виконувати свої функції в процесі управління підприємством, і, перш за все, виявляти зони ризику, що пов'язані з істотними помилками в обліку, які можуть залишитися невиявленими. Методичний підхід до внутрішнього аудиту якості та достовірності даних бухгалтерського обліку, а також конкретні процедури аудиту необхідно обирати та застосовувати у відповідності до особливостей самих об'єктів аудиту та технології їх обліку.

На нашу думку, систематичність та послідовність вибору об'єктів внутрішнього аудиту доцільно впорядкувати за логікою формування тематичних журналів (номери від 1 до 7), які побудовані за кредитовою ознакою та відповідно до послідовності господарських операцій, які характеризують бізнес-процеси, що відбуваються на підприємстві.

Грошові кошти, облік яких відображається у Журналі № 1, є абсолютно ліквідним активом, який забезпечує кругообіг капіталу та безперервність діяльності підприємства. Облікові дані про від'ємні та додатні потоки грошових коштів за звітний період від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства дозволяють шляхом порівняння їх обсягів визначити якість управління фінансами. За даними залишків активів за рахунками третього класу плану рахунків бухгалтерського обліку визначається платоспроможність підприємства – як здатність до своєчасного погашення зобов'язань на основі значень коефіцієнту абсолютної ліквідності.

Перевіряючи якість облікових даних щодо обсягу та руху грошових коштів, внутрішні аудитори повинні звертати увагу на те, коли, від кого надійшли ці кошти, на яку суму і за що конкретно. Важливо встановити чи немає фактів фіктивних перерахувань коштів за фактично не реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги. Необхідно також перевірити чи всі суми, наведені у виписках банку, підтверджуються наявністю правильно оформлених первинних документів (табл. 1).

Наступний об'єкт бухгалтерського обліку, дані за яким відображаються у реєстрах Журналу № 2, це позики підприємства.

Від правильності цільового використання кредиту, ефективності витрачання позикових коштів, співвідношення обсягів власного та залученого капіталу залежить така важлива характеристика підприємства як його фінансова стійкість та незалежність. З метою оцінки фінансової політики підприємства на базі даних про обсяги кредитних та власних коштів розраховуються такі фінансові показники як: коефіцієнт заборгованості, автономії, фінансової незалежності, а також визначається ефект фінансового важеля, який може приймати позитивне або негативне значення у залежності від співвідношення власного та позикового капіталу, відсоткової ставки та рентабельності усього вкладеного капіталу підприємства.

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту грошових коштів та грошових документів

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні реєстри	Первинні документи, аналітичні облікові реєстри	
Журнал 1. Облік грошових коштів та грошових документів	Виписки банку, прибуткові та видаткові касові ордери, платіжні доручення, платіжні вимоги, розрахункові чекові книжки, грошові чекові книжки, об'яви на внесення готівки та ін. Звіти касира і додані до них прибуткові та видаткові касові ордери, виписки банку і додані до них документи	Перевірити повноту оприбуткування й обґрунтувати витрачання грошових коштів. Співставити грошові чеки банку з прибутковими касовими ордерами. Перевірити наявність та достовірність первинних документів. Звірити записи в звіті касира, у виписці банку з прийнятими до обліку первинними документами, що є підставою для проведення даних операцій. Перевірити правильність кореспонденції рахунків та співставити первинні документи з виписками банку. Звернути особливу увагу на те що одержання або перерахування авансів відповідає договірним умовам. Перевірити, що штрафи, пені, неустойки правильно віднесені на прибуток. Перевірити відповідність сальдо в облікових реєстрах випискам банку.
Журнал 1 за кредитом рахунків 30, 31, 33		
Відомість 1.1. за дебетом рахунку 30		
Відомість 1.2. за дебетом рахунку 31		
Відомість 1.3. за дебетом рахунку 33		

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

Отже, при внутрішньому аудиті якості бухгалтерських даних про позики підприємства необхідно звернути увагу на динаміку залишків кредитних зобов'язань, звірити достовірність залишків неповернутих кредитів, а також підтвердити правильність і законність списання нарахованих та

сплачених відсотків за кредитами на відповідні рахунки витрат – адже фінансові витрати можуть суттєво впливати на показник фінансового результату до оподаткування і, відповідно, – на усі показники рентабельності (табл. 2).

Таблиця 2

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту довгострокових та короткострокових позик

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні реєстри	Первинні документи, аналітичні облікові реєстри	
Журнал 2. Облік довгострокових та короткострокових позик	Виписки банку, платіжні доручення, платіжні вимоги, договори кредитування, календарні графіки погашення кредитів	Перевірити наявність та умови кредитного договору. Перевірити достовірність виписок банку шляхом зустрічної звірки з банком. Перевірити грошові, розрахункові чекові книжки на повноту наявності чеків та їх використання. Вивчити обґрунтування кредитування, оформлення кредитів за видами їх погашення.

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

Контроль за обліковими даними щодо розрахунків та зобов'язань підприємства є дуже важливою сферою внутрішнього аудиту, яка передбачає перевірку наявності укладених договорів, узгодженості цін на товарно-матеріальні цінності, що вказані в розрахункових документах, з цінами в договорах постачання. Аудитор повинен визначити, наскільки стабільними і надійними є взаємовідносини з постачальниками та покупцями з погляду їх доцільності, ефективності, довіри, цін, транспортних

витрат, своєчасності та форми розрахунків. Аудит також має бути спрямований на виявлення невідповідності даних при здійсненні розрахунків за податками, зборами, внесками, перевірку випадків прострочення платежів (табл. 3). Сферою з високим ступенем ризику є також потенційна можливість незаконного списання значних сум дебіторської заборгованості на збитки підприємства, що призводить до викривлення даних Балансу та Звіту про фінансові результати.

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні реєстри	Первинні документи, аналітичні облікові реєстри	
1	2	
Журнал 3. Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань	Виписки банку, платіжні доручення, платіжні вимоги, договори купівлі-продажу, договори на виконання робіт або надання послуг	Перевірити стан розрахунків. Звернути увагу на повноту оприбуткування одержаних товарно-матеріальних цінностей за кількістю та вартістю. Звернути увагу, що перерахування авансу передбачено договором, контрактом. Перевірити наявність всіх додатків до контракту та їх достовірність. Перевірити правильність кореспонденції рахунків з відображення в обліку розрахунків з дебіторами.
Розділ I Журналу 3. Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів (за кредитом рахунків 18 (крім субрахунку 184), 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68)		
Розділ II Журналу 3. Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових та поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69)	Виписки банку, прибуткові та видаткові касові ордери, платіжні доручення, платіжні вимоги, договори, товарно-транспортні накладні, акти виконаних робіт, акти наданих послуг	Перевірити відповідність списаних витрат фактичним витратам. Встановити наявність всіх первинних документів, а саме оригіналів при Звіті про використання коштів наданих на відрядження або під звіт. Перевірити повноту оприбуткування коштів, цінностей, придбаних підзвітною особою. Звірити записи в журналах за субрахунком 372 з даними Звітів про використання коштів наданих на відрядження або під звіт та видатковими касовими ордерами до звіту касира, з виписками банку.
Відомість 3.1. аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками		
Відомість 3.2. аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами	Звіти про використання коштів наданих на відрядження або під звіт, прибуткові та видаткові касові ордери, платіжні доручення	Перевірити правильність віднесення сум на конкретного дебітора чи кредитора, звернути увагу на відповідність розрахунків законодавчим, нормативним документам та правильність арифметичних розрахунків. Проаналізувати договори, контракти, наявність до них додаткових додатків, розрахунків, зробити зустрічну звірку розрахунків з дебіторами та кредиторами. Перевірити фактичність проведення інвентаризації розрахункових операцій, наявність, правдивість, достовірність даних актів взаємозвірки розрахунків. Перевірити правильність кореспонденції рахунків з відображення в обліку процесу придбання матеріальних цінностей, розрахунків з кредиторами.
Відомість 3.3. аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	Виписки банку, прибуткові та видаткові касові ордери, платіжні доручення, платіжні вимоги, договори, рахунки-фактури, видаткові накладні, накладні на відпуск товарно-матеріальних цінностей, акти приймання матеріалів, робіт, послуг, товарно-транспортні накладні, акти виконаних робіт, акти наданих послуг	
Відомість 3.4. аналітичного обліку виданих та отриманих векселів	Векселі, акти приймання-передачі векселів	

1	2	3
Відомість 3.5. аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями	Виписки банку, прибуткові та видаткові касові ордери, платіжні доручення, договори, рахунки, видаткові накладні, акти виконаних робіт, акти наданих послуг	
Відомість 3.6. аналітичного обліку розрахунків з бюджетом	Податкові накладні, акцизні накладні, розрахунки бухгалтерії,	Перевірити правильність розрахунків та нарахування податків до бюджету за кожним видом податку. Співставити достовірність наведених даних у звітах про обсяг реалізованої продукції, виконаних робіт, наданих послуг. Звернути увагу на розрахунки собівартості реалізованої готової продукції, виконаних робіт, наданих послуг. Таким чином, вивчити та проаналізувати надійність системи бухгалтерського обліку на підприємстві: Чи можна довіряти наведеним даним чи ні в облікових регістрах? Застосовуючи методику вибіркової перевірки вибрати декілька конкретних фізичних осіб, перевірити правильність нарахування заробітної плати та утримання з неї податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та інших утримань. Перевірити правильність нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

Необоротні активи є основним і, як правило, найбільш вартісним видом активів підприємства. Від їх обсягу, технологічної структури, фізичного та морального стану залежить загальна ефективність виробництва, якість, своєчасність та трудомісткість виготовлення продукції. Перевіряючи господарські операції, пов'язані з необоротними активами, аудитор повинен встановити законність і правильність нарахування амортизації, віднесення сум нарахованої амортизації на відповідні рахунки витрат, а також виявити зони ризику під час визначення первісної вартості об'єктів основних засобів. Необхідно також перевірити фактичну наявність основних засобів, звіряючи їх з обліковими даними (табл. 4).

Процес визнання витрат та їх списання з балансових рахунків на відповідні рахунки витрат суттєво впливає на данні Балансу та Звіту про фінансові результати, на підставі яких розраховуються такі важливі фінансові показники, як коефіцієнти ліквідності та рентабельності, а рівень витрат на одиницю продукцію є базою для розрахунку ціни при витратному підході до

ціноутворення. Отже, аудитор може за обліковими даними визначити характеристики продукції, які вказують на споживчу вартість та її ціну, собівартість, розрахувати показники продуктивності праці, фондівдачі, стану запасів сировини і матеріалів, собівартості продукції, прибутку, рентабельності. Для впевненості у достовірності розрахованих показників необхідно провести звірку обсягів виконаних робіт із кількістю випущеної та залишеної у незавершеному виробництві продукції. Перевірити відповідність чисельності, вказаної в таблиці обліку робочого часу, з чисельністю працівників у розрахунковій відомості та звірити з штатним розписом, а також визначити, чи законно нараховувались премії, надбавки, доплати до основної заробітної плати працівників, перевірити правильність включення нарахувань на заробітну плату у собівартість продукції, робіт, послуг. Необхідно також детально вивчити структуру витрат, перевірити правильність калькуляції собівартості продукції, робіт, послуг (табл. 5).

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні регістри	Первинні документи, аналітичні облікові регістри	
Журнал 4. Облік необоротних активів та фінансових інвестицій	Акт введення в експлуатацію основних засобів, Акт приймання-передачі основних засобів, Акт внутрішнього переміщення основних засобів, Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів, Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів, Акт списання основних засобів (часткової ліквідації), Акт списання транспортних засобів, Акт списання вилучених документів з бібліотечного фонду, Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, Розрахунок амортизації основних засобів, Розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів, Акт переоцінки основних засобів	Перевірити повноту оприбуткування основних засобів за кількістю та вартістю. Результати інвентаризації звірити з даними інвентарних карток обліку основних засобів. Дані інвентарних карток звірити з даними актів на приймання-передачі основних засобів, з технічними паспортами. Звернути увагу на термін експлуатації, результати переоцінки, облік зносу основних засобів. Перевірити обґрунтованість нарахування зносу основних засобів та списання основних засобів. Перевірити правильність кореспонденції рахунків з відображення в обліку наявності та руху основних засобів, інших необоротних активів.
Розділ I Журналу 4. Облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів та зносу (амортизації) необоротних активів (за кредитом рахунків 10, 11, 12, 13, 16, 19)		
Розділ II Журналу 4. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів (за кредитом рахунків 14, 15, 35 та субрахунку 184)		
Відомість 4.1. аналітичного обліку капітальних інвестицій		
Відомість 4.2. аналітичного обліку фінансових інвестицій	Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів, Інвентарна картка групового обліку основних засобів, Інвентарна картка обліку тварин і багаторічних насаджень, Інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	
Відомість 4.3. аналітичного обліку нематеріальних активів		

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

Таблиця 5

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту обліку витрат

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні регістри	Первинні документи, аналітичні облікові регістри	
1	2	3
Журнал 5. Облік витрат	первинні облікові документи за витрачанням матеріальних ресурсів, первинні облікові документи за заробітною платою	Перевірити відповідність списання матеріалів у виробництво, обґрунтувати вартість на них, дотримання норм витрат матеріалів у виробництво.
Розділ I Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98 і розділ II Журналу 5 і 5 А за кредитом рахунків з журналів 1, 2, 3, 4, 6		

1	2	3
Розділ III Журналу 5 за кредитом рахунків 20, 22, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 39, 65, 66, 91		Встановити відповідність даних за обліковими регістрами даним матеріальних звітів наявності та руху матеріалів за звітний період, перевірити правильність включення до собівартості витрат на виробництво за видами продукції, робіт чи послуг. Під час перевірки використовувати результати перевірки попередніх журналів. Перевірити правильність визначення виробничої собівартості продукції, (робіт, послуг), наявності первинних документів в розрізі статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг). Перевірити правильність кореспонденції рахунків з відображення в обліку процесу виробництва продукції.
Розділ III А Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 39, 65, 66, 80, 81, 82, 83, 84		
Розділ III Б Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 21, 22, 39, 65, 66		
Розділ IV Журналу 5 і Журналу 5 А. Аналітичні дані до рахунка 28 «Товари»		
5.1. Відомість аналітичного обліку запасів		

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

На підставі даних про доходи і фінансові результати здійснюється загальна оцінку результативності та ефективності діяльності підприємства, яка передбачає також визначення впливу на величину фінансових результатів таких чинників, як обсяги доходів від реалізації продукції, виробничої собівартості реалізованої продукції, структура та асортимент реалізованої продукції.

При визначенні достовірності використовуваних даних виникають ризики, що пов'язані з повнотою обліку обсягу реалізованої продукції, виконаних робіт, наданих послуг. Аудитор має порівняти дати оформлення документів з відвантаження готової продукції з датою відображення операції у обліковому регістрі та з датою оплати відвантаженої продукції за виписками банку (табл. 6).

Таблиця 6

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту обліку доходів

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні регістри	Первинні документи, аналітичні облікові регістри	
Журнал 6. Облік доходів і результатів діяльності		Перевірити відповідність обсягу реалізованої продукції, що відображена в журналі, даним виробничих звітів, звірити відповідність виробничих звітів з даними у первинних документах. Простежити рух матеріалів та готової продукції за датами. Співставити дані за рахунками в розрізі субрахунків 20, 23 та 26 між собою та з даними виробничих звітів й складського обліку. Перевірити достовірність даних про фактичну собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг). Співставити дані накладних на відпуск продукції з інформацією про оплату за відвантажену готову продукцію. Перевірити правильність кореспонденції рахунків з відображення в обліку процесу реалізації продукції (робіт, послуг).
Журнал 6 за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 76, 79		
Розділ II «Аналітичні дані про доходи»	договори, товарно-транспортні накладні, акти виконаних робіт, акти наданих послуг	

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

Примноження власного капіталу є основною фінансовою метою бізнесу, а показник рентабельності власного капіталу – головним фінансовим коефіцієнтом, що характеризує ступінь досягнення цієї мети. За обсягом власного капіталу, його динамікою та структурою формують висновки про успішність та ефективність діяльності підприємства. З метою набуття впевненості у

достовірності даних щодо власного капіталу та його складових необхідно дослідити джерела формування фінансових ресурсів, що вкладені в майно підприємства (табл. 7). На підставі даних про власний капітал розраховуються також показники фінансової стійкості, заборгованості та незалежності підприємства.

Інформаційні джерела та процедури внутрішнього аудиту власного капіталу та забезпечення зобов'язань

Аудит облікового процесу		Процедури аудиту
Журнали та допоміжні реєстри	Первинні документи, аналітичні облікові реєстри	
Журнал 7. Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань		Підсумкові записи в журналах звіряються з даними первинних документів, які були підставою для записів, та з відомостями. В процесі перевірки використовувати результати попередніх перевірок з достовірності звітних даних за обсягом реалізації та собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг). Перевірити правильність розрахунків з визначення розміру прибутку. Вивчити обґрунтованість списання за рахунок прибутку окремих видів витрат. Перевірити порядок розрахунку податку на прибуток підприємств. Перевірити правильність кореспонденції рахунків з відображення в обліку фінансових результатів.
Журнал 7 за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49	Бухгалтерські довідки, розрахунки	
Відомість 7.1. аналітичних даних рахунку 42 «Додатковий капітал»		
Відомість 7.2. аналітичних даних рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»		
Відомість 7.3 аналітичних даних рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»		

Джерело: систематизовано авторами на основі [14].

Висновки. Визначення якості бухгалтерських даних за допомогою системи внутрішнього аудиту спрямоване на забезпечення достовірного відображення господарських операцій у відповідних реєстрах бухгалтерського обліку та узагальнення їх у звітних формах, на основі яких оцінюється та аналізується стан активів, зобов'язань і фінансових результатів діяльності підприємства.

Застосування розкритого у статті методичного підходу внутрішнього аудиту у відповідності до логіки формування облікових журналів,

як очікується, забезпечить високу якість даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності, а також дозволить підвищити їх інформативність для прийняття зовнішніми та внутрішніми користувачами обґрунтованих управлінських рішень.

Перспективами подальших досліджень є проектування дизайну робочих документів внутрішнього аудитора відповідно до особливостей конкретних об'єктів аудиту та технології їх обліку, що дозволить формалізувати процеси внутрішнього аудиту.

4 Список використаних джерел

1. Акімова Н. С., Наумова Т. А. Внутрішній аудит в Україні: сутність, проблеми розвитку та шляхи їх усунення. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(1). С. 121-128.
2. Головач В. Виявлення аудитором шахрайства та інших викривлень фінансової звітності методами економіко-правового аналізу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 5. С. 28-40.
3. Гордієнко М. І., Гончар В. П. Сутність і застосування в Україні аудиту ефективності та продуктивності діяльності господарських суб'єктів. URL: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/1733> (Дата звернення 14.03.2022).
4. Дерій В. Український аудит та аудиторська діяльність: наука і практика у контексті сталого розвитку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. № 7-8. С. 33-40.
5. Дорош Н. І. Сутність та призначення внутрішнього аудиту. *Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування*. 2006. № 1(35). С. 41-46.
6. Інститут внутрішніх аудиторів України. URL: <https://iia-ua.org/> (Дата звернення 28.05.2022).
7. Каменська Т. О., Редько О. Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ. посіб. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 375 с.
8. Каменська Т. Ризик-орієнтований характер сучасного внутрішнього аудиту. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 6. С. 49-53.
9. Коцеруба Н. В. Організація і планування аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 29. С. 108-112.
10. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти). URL: <https://na.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf> (Дата звернення 18.05.2022).

11. Петрик О. А. Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні: методологічні та організаційні аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. ек. наук: спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит”. Київ, 2004. 34 с.
12. Пилипенко І., Шевчук В. Національна система аудиту: досвід становлення та спрямування розвитку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 3. С. 5-13.
13. Правдюк Н. Л., Правдюк М. В. Якість облікової інформації: сутність та методика оцінки. *Облік і фінанси*. 2016. № 2(72). С. 57-64.
14. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (Редакція від 21.07.2021). (Дата звернення 28.03.2022)
15. Плахтій Т. Ф. Аналіз підходів до розуміння сутності якості облікової інформації. *Облік і фінанси*. 2015. № 4(70). С. 38-45.
16. Рубитель О. Система контролю якості аудиторських послуг або новий погляд на звичні речі. URL: <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/32109>. (Дата звернення 13.03.2022).
17. Сурніна К. Методика аналітичних процедур при аудиті фінансової звітності (на прикладі хлібопекарних підприємств України). *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 5. С. 41-48.

4 References

1. Akimova, N. S., Naumova, T. A. (2012). Vnutrishnii auydt v Ukraini: sutnist, problemy rozvytku ta shliakhy yikh usunenntia [Internal audit in Ukraine: essence, problems of development and ways of their elimination]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, 1(1), 121-128.
2. Holovach, V. (2012). Vyiavlenntia auydtorom shakhraistva ta inshykh vykryvlen finansovoi zvitnosti metodamy ekonomiko-pravovoho analizu [Detection of fraud and other distortions of financial statements by methods of economic and legal analysis]. *Bukhhalterskyi oblik i auydt*, 5, 28-40.
3. Hordiienko, M. I., Honchar, V. P. (2019). Sutnist i zastosuvannia v Ukraini auydytu efektyvnosti ta produktyvnosti diialnosti hospodarskykh subiektiv [The essence and application of audit of efficiency and productivity in Ukraine]. Retrieved from <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/1733>
4. Derii, V. (2018). Ukrainyskyi auydt ta auydtorska diialnist: nauka i praktyka u konteksti staloho rozvytku [Ukrainian Auditing and Auditing: Science and Practice in the Context of Sustainable Development]. *Bukhhalterskyi oblik i auydt*, 7-8, 33-40.
5. Dorosh, N. I. (2006). Sutnist ta pryznachennia vnutrishnoho auydytu [The essence and purpose of internal audit]. *Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 1(35), 41-46.
6. Institute of Internal Auditors of Ukraine. Retrieved from <https://iia-ua.org/>
7. Kamenska, T. O., Redko, O. Yu. (2015). Vnutrishnii kontrol i auydt v upravlinni [Internal control and audit in management]. Kyiv: Inform.-analit. ahentstvo.
8. Kamenska, T. (2010). Ryzyk-orientovanyi kharakter suchasnoho vnutrishnoho auydytu [Risk-oriented nature of modern internal audit]. *Bukhhalterskyi oblik i auydt*, 6, 49-53.
9. Kotseruba, N. V. (2018). Orhanizatsiia i planuvannia auydytu finansovoi stiikosti ta platospromozhnosti pidpriemstva [Organization and planning of audit of financial stability and solvency of the enterprise]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 29, 108-112.
10. International standards of professional practice of internal audit (standards). Retrieved from <https://na.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>
11. Petryk, O. A. (2004). Stan ta perspektyvy rozvytku auydytu v Ukraini: metodolohichni ta orhanizatsiini aspekty [State and prospects of audit development in Ukraine: methodological and organizational aspects] (Dissertation abstract). Kyiv.
12. Pylypenko, I., Shevchuk, V. (2008). Natsionalna systema auydytu: dosvid stanovlennia ta spriamuvannia rozvytku [National audit system: experience of formation and direction of development]. *Bukhhalterskyi oblik i auydt*, 3, 5-13.
13. Pravdiuk, N. L., Pravdiuk, M. V. (2016). Yakist oblikovoi informatsii: sutnist ta metodyka otsinky [Quality of Accounting Information: Essence and Assessment Method]. *Oblik i finansy*, 2(72), 57-64.
14. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2000). Metodychni rekomendatsii po zastosuvanniu rehistriv bukhhalterskoho obliku [Methodical recommendations for the use of accounting registers]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>
15. Plakhtii, T. F. (2015). Analiz pidkhodiv do rozuminnia sutnosti yakosti oblikovoi informatsii [Analysis of Approaches to Understanding of Essence of Accounting Information Quality]. *Oblik i finansy*, 4(70), 38-45.
16. Rubytel, O. (n.d.). Systema kontroliu yakosti auydtorskykh posluh abo novyi pohliad na zvychni rechi [The quality control system of audit services or a new look at the usual things]. Retrieved from <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/32109>
17. Surnina, K. (2012). Metodyka analitychnykh protsedur pry auydyti finansovoi zvitnosti (na prykladi khlibopekarnykh pidpriemstv Ukrainy) [Methods of analytical procedures for auditing financial statements (on the example of baking companies of Ukraine)]. *Bukhhalterskyi oblik i auydt*, 5, 41-48.